

Katrín Jakobsdóttir: Undervisnings - forsknings- og kulturminister, samt nordisk samarbejdsminister.

Kære gæster.

Lad mig først sige hjertelig velkommen til jer alle sammen på denne vestnordiske kvindekongress om kvinders position og magt i politik og erhvervslivet i vores hjørne i verden. Som Islands nordiske samarbejdsminister glæder det mig meget, at vi finder tid og lejlighed til at mødes som kvinder, politikere og forskere fra disse tre lande, Grønland, Færøerne og Island. Dette er fjerde gang, der afholdes en vestnordisk kvindekongress og jeg er overbevist om, at møder af denne slags giver konkrete resultater. Jo bedre vi kender hinanden, jo bedre vi kender ligestillingens vilkår i vores område, desto mere inspirerer vi hinanden hvad gælder idéer og erfaring, desto mere beriges vi og bliver stærkere på grund af den støtte vi kan give hinanden. Der har vi alle en hel del at formidle og tage imod, og det har vi alle brug for.

Samtidig med at det er af afgørende betydning, at vi i disse lande opretholder en aktiv dialog og samarbejde på sagsområder som fiskeri, naturressourcer, klima og flere grundlæggende områder, så er det ligeså vigtigt at vi samarbejder om ligestillingen og kvinders vilkår - lad mig også sige kønnenes vilkår. Ligestilling er nemlig et spørgsmål om bæredygtigheden i vores samfund, om livskvaliteten i vores område – og om selve demokratiet. Ligestilling er også et spørgsmål om, at vi på den bedste mulige måde udvikler og udnytter de ressourcer, de talenter, der findes i befolkningen. Vi er alle mikrosamfund på den globale målestok. Vi har ikke råd til at lade være med at udvikle hele vores befolkning til dens optimale niveau. Ikke mindst nu, hvor vi står overfor enorme udfordringer på grund af globale problemer på mange fronter, såvel som den økonomiske krise, som i hvert fald i Island har ramt hårdt.

De problemer vi står overfor er mange: Unge drenge ser i alt for høj grad ud til ikke at magte at udnytte de muligheder som vores undervisningssystemer kan give dem. Undervisningssystemerne i sin helhed er ikke gode nok til at støtte vores grundlæggende værdier, ligestilling og den gensidige respekt mellem kønnene. Piger og kvinder skades på grund af deres disproportionelle udsættelse for vold, og det frarøver dem deres chance for at udfolde sine menneskerettigheder fuldt ud. Erhvervslivet i alle vores lande forbigår højt uddannede og talentfulde kvinder til ledende poster eller bestyrelser – og begrænser derfor erhvervslivets og hele økonomiens muligheder for at drives på en social ansvarsfuld måde og for at innovere. Dette er kun nogle få eksempler på hvor vi må sætte kræfter og initiativer ind.

Men jeg bemærker også, at kvinder i alle disse lande har vundet store sejre i de sidste få år, især på det politiske niveau. Jeg vil bruge denne lejlighed og sige hjertelig tak for det enestående arbejde, som omkring 20 (tyve) forskere fra de nordiske lande har ydet i de seneste år i projektet Kvinder og magt i Norden.

Og ikke mindst et stort tak til NIKK, det Nordiske Institut for Kvinde- og kønsforskning, som har ledet det flotte arbejde. Her har vi et udmærket eksempel på, hvad vi kan bruge nordisk samarbejde til. Dette er det første forskningsprojekt på temaet køn og magt, hvor hele Norden, de selvstyrende omlande Grønland, Færøerne og Åland inkluderet, bliver kortlagt og sammenlignet. Nu er slutrapporten udgivet og er lagt ud på nettet. Det er en stor kundskabskilde, som vi i lang tid fremover vil kunne bruge til at underbygge vores argumenter, forslag og konkrete tiltag. Jeg ved, at i dag vil vi få lejlighed til at gøre os nærmere bekendt med en hel del af de vigtige forskningsresultater, der gælder køn og magt i Vestnorden.

Nogle af de mest positive udviklinger, vi kan se i slutrapporten, er nemlig på den politiske scene – mest på nationalt niveau. Andelen af kvinder i parlamenterne er steget markant i de sidste få år. I Grønland er den i 2009 (to tusind og ni) kommet op på 39 (ni og tredive) procent, på Færøerne i 2008 22 (to og tyve) procent og ved sidste altingsvalg i Island i 2009 nåede vi op til 43 (tre og fyrre) procent. Og på ministerposterne er andelen af kvinder endnu større. Fire og fyrre procent i Grønland, otte og tredive på Færøerne, og halvdelen af ministerposterne i den islandske regering udfyldes nu af kvinder. Og vi er utrolig stolte over at vi i Island for første gang har fået en kvindelig statsminister.

Det er interessant, at det ser ud til, at disse store fremskridt er sket, i hvert fald delvist, på grund af den strukturelle ændring, at man i Grønland og på Færøerne har gjort hele landet til én valgkreds. Vi har længe vidst, at jo mindre valgkredsene er, desto vanskeligere kan det være for kvinder at nå igennem. Og måske er det også den samme negative dynamik, som gør sig gældende når vi ser på det kommunale niveau. Der stiger kvindeandelen alt for langsomt, hvilket i sig selv er i modsigelse med, at det netop er på det kommunale niveau hvor beslutninger tages om nærsamfundet, om direkte service til familierne, barneomsorg og flere af de sagsområder, som meget direkte berører det daglige liv. Og det er også i modstrid med, hvad vi har længe har troet - at kommunalpolitik tjener som et springbræt for kvinder ind på den nationale politiske scene. Jeg er spændt på at høre, om de forskere, der står på talerstolen her i dag, har et bud på sammenhængen mellem den kvindelige deltagelse på det kommunale niveau på den ene side og den nationale på den anden.

Disse fremskridt i hvor mange kvinder der i parlamenterne, må vi drage nytte af. Vi må bevise, at kvinder gør forskel. Jeg er overbevist om, at vi, der er mødt op her i dag, kan enes om, at kravet om lige magt til kvinder og mænd ikke kun gælder at tælle hoveder, men at det handler om, at vi får ændret vores samfund til nytte for hele befolkningen, piger og drenge, kvinder og mænd. Og samtidig med, at vi får udviklet de talenter og muligheder, der bor i hvert individ, så udvikler vi samfundet i sin helhed.

Vi ved nemlig også, at kvinder ikke alene gør en forskel i politikken, de gør også forskel i erhvervslivet. Takket være forskning i Finland, Island og i flere lande, som blandt andet omhandles i rapporten om køn og magt i Norden, så har vi fået at vide, at virksomheder med kvinder i ledende positioner, også virksomheder med en mere ligelig fordeling af kvinder og mænd i fronten, viser større ansvarlighed i den måde de driver deres forretninger på. Både når vi bruger en rent økonomisk målestok, som når vi analyserer virksomhederne ud fra et større samfundsmæssigt perspektiv. Dér, hvor kvinder bruger deres viden i toppen af erhvervslivet, dér ser vi virksomheder, som investerer mere fornuftigt, som er bedre til at tilbagebetale sine lån, som har en mere demokratisk og deltagerorienteret ledelsesstil, og som får et bedre netto resultat hvad gælder fortjeneste.

Og hvad er så problemet? Hvorfor kan hele samfundet ikke enes om, at det er en god forretning, også at øge kvindeandelen i ledelsen af erhvervslivet? Slutrapporten viser nemlig, at det er netop dér, hvor modstanden er størst og hvor der overhovedet intet fremskridt sker eller det sker uhyre langsomt. I to af de nordiske lande, Norge og nu for ganske nylig Island, har man vedtaget love, som pålægger erhvervslivet at opnå en mere ligelig fordeling mellem kønnene i bestyrelser og ledende poster. I Norge ser man allerede virkningerne, i Island træder loven først i kraft mod slutningen af 2013. Vi ved godt, at man i erhvervslivet i Island ikke er begejstret for denne lovgivning. I næsten et årti har erhvervslivets ledere påstået, at de ikke alene ville, men også kunne ændre dette billede på egen hånd. En ny undersøgelse fra Credit Info her i Island, der blev offentliggjort i sidste måned, viste, at billedet faktisk blev forværret mellem 2008 og 2009, på trods af erhvervslivets udtalelser og vedtag og et meget stærkt krav fra såvel politisk side, som kvindebevægelsen, medier og store dele af befolkningen. Derfor blev loven vedtaget – og jeg er 100 procent sikker på, at uden vores store kvindeandel i altinget, så ville det ikke være sket.

Kære gæster

I Island står vi ovenfor den største krise, som nogensinde har ramt vores land. Det begyndte med en bankkrise, udviklede sig til en næsten altomfattende økonomisk og politisk krise – og til sidst til en ideologisk krise, hvor myter, dogmaer og meget af det, som mange af os troede på som en absolut sandhed, faldt fra hinanden for øjnene af os. Som I ved, så faldt vores banker én efter én. Aktier i størstedelen af vores aktieselskaber faldt fra opskruede højder til næsten ingenting. Den daværende regering måtte træde tilbage. Store dele af befolkningen, som bankerne i de sidste år ihærdigt har opfordret til at låne umådelig mange penge, ofte i udenlandsk valuta, skylder nu næsten ubegribelige summer væk. Den mandsdominerede ideologi som finanssektoren byggede på og regeringen opmuntrede til, er gået konkurs og har skadet os alle sammen.

Det er derfor, at der i Island er stor alvor i det krav at kvinder må dele magtpositionerne i alle samfundssektorer på lige fod med mænd. Det handler ikke kun om lige ret, menneskerettigheder eller lignende begreber som vi alle enige i. Det er en nødvendighed. Det er ganske enkelt et spørgsmål om overlevelse, og nu om vores chance for at genopbygge et sundere Island og forebygge, at vi endnu en gang havner i det morads vi nu kæmper for at redde os ud af. Derfor vil jeg ende med at sige: Ligestilling er ikke en luksus som vi kan dekorere vores samfund med når vi har løst de reelle opgaver – ligestilling er den reelle opgave - en forudsætning for at vi kan opbygge og drive vores samfund på en fornuftig og sund måde.

Hjertelig tak – og fortsat god arbejdsdag.